

มาตรวจแก้ต้นฉบับวรรณกรรมแปลกันเถิด (๑๔)

วัลยา วัฒนศรี

พิมพ์ครั้งแรก มติชนสุดสัปดาห์ (บทความพิเศษ โดยวัลยา วัฒนศรี) ฉบับประจำวันที่ ๓๑ พฤษภาคม - ๓ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๔๘ ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๑๒๕๒

สัปดาห์นี้ ตรวจแก้แบบฝึกหัดต่อ

๑. มาเรียกกินอาหารเช้าเสร็จก่อนใครเพื่อนเมื่อลูกผลุงขึ้น เธอเกือบกระแทกโต๊ะ มาเรียสูงเกินกว่าเพื่อนวัยเดียวกัน และขาที่ยาวเก้งก้างทำให้เกาะอยู่เสมอๆ

ข้อนี้ตรวจแก้ ๓ แห่ง ก.เสร็จก่อนใครเพื่อน -> เสร็จก่อนคนอื่น (เลี้ยงซ้ำ เพื่อน ในประโยคถัดไป) ข.เมื่อลูกผลุงขึ้น -> เมื่อลูกพรวดขึ้น / เมื่อผลุงขึ้น ค.สูงเกินกว่าเพื่อนวัยเดียวกัน -> สูงกว่าเพื่อนวัยเดียวกัน

๒. “เออ แกไม่ใช้ห่าน” หมายถึงจอกหัวเราะพลางว่า “แต่ตอนนี้ฉันหิวเต็มแก” แล้วเวลาคนหิวจะนะ เห็นหมาเป็นหมู รู้ไหม?”

ข้อนี้ตรวจแก้ ๓ แห่ง ก.เวลาคนหิวจะนะ -> เวลาหมาหิวจะนะ (ผู้พูดเป็นหมา) ข.เห็นหมาเห็นหมู -> เห็นหรือเห็นเป็นห่าน (ผู้พูดซึ่งเป็นหมาจึงจอกกำลังหิวจัด พูดกับบีเห็น จึงแปลด้วยสำนวนคล้ายสำนวนไทยว่า “เห็นหมาเป็นหมู” ไม่ได้ ค. ตัดเครื่องหมายอัศเจรีย์ออก เพราะ รู้ไหม แสดงความเป็นคำถามแล้ว ข้อนี้อาจมีผู้ตรวจแก้แห่งที่ ๔ คือ สรรพนามบุรุษที่ ๑ แทนตัวหมาจึงจอก ฉัน-ข้า

๓. “ใครเป็นคนหลอกให้นายตกหลุมล่ะ?”

“เรื่องอะไร”

“อ้าว ก็เรื่องที่ว่า เป็นกาฝากกาเผือกอะไรนะซี”

“ทุกคนเลย” ตัวหมัดตอบ “ทั้งเจ้าพวกมดพวกหนู พวกไก่ ทุกคนพูดเหมือนกันหมดว่าฉันเป็นกาฝาก

ข้อนี้ตรวจแก้ ๔ แห่ง ก.ใครเป็นคนหลอกให้นายตกหลุมล่ะ -> ใครหลอกให้นายตกหลุมล่ะ (ตัวละครเป็นสัตว์ ไม่เกี่ยวกับคน) ข. ตัดเครื่องหมายอัศเจรีย์ออก ค. และ ง. เปลี่ยนคำว่า ทุกคน ในคำพูดของตัวหมัด ทั้งสองแห่ง เป็น ทุกตัว

๔. ตอนนี่เองที่มาเรียเดินตรงเข้ามา นั่งข้างๆ ปีเตอร์ เขมอมองดูหวาดกลัวและเคร่งเครียดมาก ทอมสังเกตเห็นมือของเธอบิดไปมาอยู่บนตัก

ข้อนี้ตรวจแก้ ๑ แห่ง เขมอมองดูหวาดกลัว -> เธอหวาดกลัว...

๕. “แต่อาจารย์คะ” คัทเธอรินพูดเสียงแหลอม “อาจจะต้องใช้เวทมนตร์มืดเพื่อเปิดห้องนั่นก็ได้ค่ะ”

ข้อนี้ตรวจแก้คำฟุ่มเฟือยและคำศัพท์อาจจะต้องใช้เวทมนตร์มืดเพื่อ -> อาจใช้มนตร์ดำ

๖. แอนนากับโรมัสก็รู้สึกตัวว่าพวกเขาไม่สามารถจะเทียบเด็กเหล่านี้ได้เลยในเรื่องความหยาบคาย

ข้อนี้ตรวจแก้ได้หลายแบบ ก.ก็รู้สึกตัวว่า -> ก็รู้ว่า/ก็รู้สึกตัวว่า/ก็รู้ตัวว่า (รู้สึกตัว ใช้ในสถานการณ์อื่น เช่น เป็นลมไป เมื่อฟื้น ใช้ รู้สึกตัว ได้) ข.พวกเขาไม่สามารถ... -> คนเทียบกับเด็กเหล่านี้ไม่ได้เลยในเรื่องความหยาบคาย/ตนหยาบคายเทียบกับเด็กเหล่านี้ไม่ได้เลย

๗. มันเป็นศาลเล็กๆ ที่น่าเศร้า ถูกทอดทิ้งและวังเวงมาก

ข้อนี้ตรวจแก้ ๒ แบบ ก. มันเป็นศาลเล็กๆ ที่ดูหุดหู่ ถูกทิ้งร้างและวังเวงยิ่ง ข.ศาลแห่งนี้ขนาดเล็กคูหุดหู่ ถูกทิ้งร้างและวังเวงยิ่ง

๘. คำสั่งเสียของพ่อก่อนจากกันก็คือ “ลูกๆ อย่าย้ายที่ไปจากตรงนี้นะ ไม่ว่าจะยังงี้ก็ตาม ก่อนละครจบพ่อจะกลับมารับ

ข้อนี้ตรวจแก้คำ คำสั่งเสีย -> คำสั่ง (คำสั่งเสีย ใช้เวลาใกล้จะตาย ในสถานการณ์นี้พ่อไม่ได้ใกล้ตาย)

๕. “ถ้างั้นก็ขึ้นข้างบนกัน” เขาบอก เดินนำหน้าเด็กๆ ขึ้นบันไดกว้างขวางสวยงาม

ข้อนี้ตรวจแก้ ๑ แห่ง บันไดกว้างขวาง ->บันไดกว้าง

๑๐. บนเสามุมบันไดช่วงบนมีรูปจำลองของนกเพลิงเป็นโลหะสีเข้ม และบนผนังทั้งสองด้านก็ยังมีที่เป็นแบบแบนประดับอยู่อีกด้านละชิ้น

สำนวนแปลใช้คำว่า บน ๓ ครั้ง คำกริยา มี ๒ ครั้ง และผู้แปลขาดคำศัพท์ รูปจำลองเป็นโลหะ ->รูปหล่อ ที่เป็นแบบแบน ->รูปปูนดำ

บนเสามุมบันไดช่วงบน วลีนี้อ่านแล้วเห็นภาพสับสน มุมบันได ทำให้นึกถึงในแนวราบระดับพื้นเมื่อต่อด้วย ช่วงบน ก็นึกถึงแนวสูง บนเสา ก็เห็นภาพแนวสูง วลีนี้จึงลึกลับมาก แปลเพียง เสาบันไดช่วงบน แล้วเปลี่ยน มี ตัวแรกเป็น ตั้ง ประโยคแรก หลังตรวจแก้คือ เสาบันไดช่วงบนตั้งรูปหล่อนกเพลิงสีเข้ม

ประโยคหลัง แก้คำกริยา มี เป็น ประดับ ซึ่งทำให้ตัด บน ออกจาก บนผนัง ได้ ประโยคนี้เมื่อตรวจแก้แล้ว เป็นดังนี้ และผนังทั้งสองด้านก็ยังมีประดับรูปปูนดำด้านละรูป

๑๑. บ้านหลังแรกที่พวกเขาถึงเป็นบ้านเล็กๆ สีขาว มีบานเกล็ดสีเขียวและหลังคาหินชนวน มันตั้งอยู่ในสวนเล็กๆ ที่ดูเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ละด้านของทางเดินมีกระถางหินขนาดใหญ่สำหรับปลูกไม้ดอกทรายเรียงเป็นระยะ ทว่าตอนนี้ดอกไม้ตายหมดแล้ว

ประโยคแรก ตัด มี และ แล้วเว้นวรรคหน้า หลังคาหินชนวน ->บ้านหลังแรกที่พวกเขาถึงเป็นบ้านเล็กๆ สีขาว บานเกล็ดสีเขียว หลังคาหินชนวน ประโยคที่สอง ตัด มัน เรียบร้อย เปลี่ยน สวนเล็กๆ เป็น สวนขนาดย่อม เพราะ เล็กๆ ซ้ำกับในประโยคแรก ->ตั้งอยู่ในสวนขนาดย่อมที่ดูเป็นระเบียบ ประโยคที่สาม แก้ มี เป็น ตั้ง ตัด สำหรับ->สองข้างทางเดินตั้งกระถางหินขนาดใหญ่ปลูกไม้ดอกเรียงรายเป็นระยะ ประโยคสุดท้าย ดอกไม้ตายหมดแล้ว คำกริยา ตาย ใช้กับต้นไม้ ดอกไม้ใช้คำกริยา เขียว เขียวแห้ง โโรย ทิ้งกลีบ ฯลฯ ประโยคนี้ต้องตรวจสอบกับต้นฉบับภาษาเดิมว่าพูดถึงต้นหรือดอก

๑๒. มือซ้ายของนางคล้ำเจอเข็มที่นางซ่อนไว้ใว้ในปลายแขนเสื้อข้างขวา ขณะที่เขาลดตัวลงทาบนาง นางก็เสือกเข็มเข้าไปที่ดวงตาของเขา เขาร้องออกมาด้วยเสียงที่ไม่ต่างจากการครวญครางเพราะความสุขสม มือขวาของนางก็ดึงมีดที่ซ่อนไว้ใต้ที่นอนออกมาและเสือกมันขึ้น น้ำหนักตัวเขาทับลงมาทำให้มีดกดเข้าสู่หัวใจทันที

ข้อนี้มีปัญหาที่คำกริยา เสือก และ กด เสือก แปลว่า ใสไป ผลักไป เป็นกริยาที่กระทำในแนวราบ โดยใช้มือดันให้เคลื่อนห่างออกไปบนพื้น เช่น หญิงชาวบ้านคนหนึ่งเสือกกระจาดไปให้หญิงชาวบ้านอีกคนหนึ่งซึ่งนั่งอยู่ไม่ห่างกันนักในสำนวนแปล เสือก ตัวแรกเปลี่ยนเป็น ทิ่ม เสือกตัวที่สองเปลี่ยนเป็น เสย คำกริยา กด ใช้ไม่ได้ในที่นี้ เพราะมีดนั้นตั้งขึ้น และตัวละครชายทับลงมา ใช้ เสียบ หรือ แทะ แทน->ทำให้มีดเสียบเข้าสู่หัวใจทันที (ตัด สู้ออก)

ในสำนวนแปล มีคำว่า ที่ ๔ ครั้ง ไม่นับ ขณะที่ และ ที่นอน จำเป็นต้องตรวจแก้ ที่ ตัวแรกเก็บไว้ได้ แต่ตัด นาง ออก->มือซ้ายของนางคล้ำเจอเข็มที่ซ่อนไว้ ตัด ที่ ใน ขณะที่->ขณะที่เขาลดตัวลงทาบนาง ที่ ตัวที่สองตัด ออก โดยเปลี่ยน เข้าไปที่ เป็น แทะ->นางก็ทิ่มเข็มทะดวงตาของเขา ที่ ตัวที่สามคงเดิม ที่ ตัวที่สี่ เปลี่ยนเป็น ซึ่ง->มือขวาของนางก็ดึงมีดซึ่งซ่อนไว้ใต้ที่นอนออกมา

เขียนสำนวนตรวจแก้ดังนี้

มือซ้ายของนางกล้าเจอเข็มที่ซ่อนไว้ใปลายแขนเสื้อข้างขวา ขณะเขาลดตัวลงทาบนาง นางก็ทิ่มเข็มแทงดวงตาของเขา เขาร้องออกมาด้วยเสียงที่ไม่ต่างจากการครวญครางเพราะความสุขสมมือขวาของนางก็ดึงมีดซึ่งซ่อนไว้ใต้ที่นอนออกมาและเสยมันขึ้น น้ำหนักตัวเขาที่ปลงมาทำให้มีดเสียบเข้าหัวใจทันที

๑๓. พวกเขาต้องรีบออกไปก่อนที่ความฝันจะจบลงเสียก่อน หรือก่อนที่ท่านประธานาธิบดีจะเกิดเปลี่ยนใจขึ้นมา

ข้อนี้ตัด เสียก่อน ออกได้ เพราะใจความครบแล้ว และตัด ท่าน ออกจาก ท่านประธานาธิบดี ในคำบรรยายไม่ต้องใส่ ท่าน หากอยู่ในคำพูด พูดถึง หรือพูดด้วย ใส่ ท่าน ได้

๑๔. “ใช่ ขนมหึงปึง ชาน ม ถ้วยชากับจานรอง ซ้อนตักไข่ มีด เนยเคี้ยวครบแล้วนะ” แอนนาพูด ขณะที่จัดถาดอาหารเช้าของแม่เป็นครั้งสุดท้ายแล้วเธอก็เขย่งปลายเท้าเดินขึ้นบันไดไปด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง จับถาดไว้โดยใช้นิ้วมือทุกนิ้ว เธอย่องเข้าไปในห้องแม่ วางถาดลงบนเก้าอี้ แล้วชักบังตาอันหนึ่งขึ้นอย่างแผ่วเบา

ข้อนี้มีปัญหาที่คำกริยา จัด (ถาดอาหารเช้า) เพราะตามสถานการณ์คำพูดของแอนนาแสดงว่าเธอกำลังตรวจว่าจัดครบหรือไม่ จึงควรแก้ จัด เป็น ตรวจดู ตัด ที่ ใน ขณะที่ ออก ต่อมามีปัญหาเรื่องคำ เขย่งปลายเท้าเดิน ภาษาไทยใช้ว่า เดินหย่อง ->แล้วเธอก็เดินหย่องๆ ขึ้นบันไดด้วยความ (อย่าง) ระมัดระวัง ระมัดระวัง แสดงความหมาย อย่างยิ่ง แล้ว จึงตัด อย่างยิ่ง ออกได้ ต่อมา จับถาดไว้โดยใช้นิ้วมือทุกนิ้ว-> นิ้วมือทุกนิ้วจับถาดไว้ ต่อมา มีปัญหาที่คำว่า บังตา บังตาเป็นเครื่องบังประตูทำด้วยไม้หรือกระจา ติดอยู่กับกรอบประตูเหนือระดับตา ใช้ผลักหากทำด้วยผ้า เรียกว่า ม่านบังตาในสำนวนแปล ใช้คำกริยา ชัก...ขึ้น น่าจะหมายถึง มู่ลี่ ลักษณะนามของมู่ลี่ คือ ผืนหรือม้วน->แล้วชักมู่ลี่ผืนหนึ่งขึ้นอย่างแผ่วเบา

ฉบับต่อไปจะพูดถึงการแปลและการตรวจแก้โดยคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมทั้งในต้นฉบับภาษาเดิม และวัฒนธรรมของผู้อ่าน